

Vammais- palvelujen neuvottelu- päivät

Asumisen tuki
uudessa
vammaispalvelulaissa

Sirkka Sivula

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

8.2.2024

Lain tarkoitus

- Kuvaa, kuinka (asumis)palvelut pitää toteuttaa
 - Toteutuuko asumispalveluissa yhdenvertaisuus, osallisuus ja osallistuminen?
 - Tukevatko palvelut itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista?
 - Vastaavatko palvelut henkilön yksilölliseen tarpeeseen ja ovatko ne hänen etunsa mukaisia ja riittäviä sekä laadukkaita?

8.2.2024

Päätöksentekijän ja palveluntuottajan vastuu (5 §)

- Huolehdittava, että eri lakeihin perustuvat palvelut
 - muodostavat tämän lain tarkoitusta toteuttavan kokonaisuuden
 - turvaavat vammaisen henkilön hyvinvoinnin ja kehityksen
 - tukevat vammaisen henkilön voimavaroja ja vahvuuksia
 - toteutetaan yksilöllisen tarpeen ja edun mukaisina
 - sisällöltään
 - laadultaan
 - määrältään
 - tuottamistavaltaan

Osallisuus hyödyttää yksilöä ja yhteisöä

- **Vähentää eriarvoisuutta, köyhyyttä ja syrjäytymistä.**
Osallisuus on yhteydessä hyvinvointiin ja terveyteen.
- **Saa yhteiskuntaryhmät kohtaamaan.**
Syntyy uutta toimeliaisuutta. Syrjintä, ennakkoluulot ja yksinäisyys vähenevät.
- **Parantaa palveluja.**
Ihmiset kohdataan ihmisinä. Palvelujen käyttäjät osallistuvat palvelujen kehittämiseen.
- **Edistää työ- ja opintopoluilla etenemistä.**
Vaikutusmahdollisuudet, arvostus ja tarpeellisuuden tunne suuntaavat toimijuutta tulevaan.

(Lähde: Blogi.thl.fi 5.2.2024 Salla Valtari, Anna-Maria Isola, Lars Leemann, Yhdenvertaisuus,THL)

18 §

Asumisen
tuki

Asumisen tuen kehittäminen

- Pykälä mahdollistaa asumisen tuen toteuttamisen monin eri tavoin ja uusien järjestämistapojen kehittämisen.
- Asumisen tuen pykälää sovelletaan aikuisiin ja lapsiin.
- Lapsen asumisen tuesta on lisäksi omat tarkemmat säännökset.

8.2.2024

Oikeus asumisen tukeen

- Arvioitava
 - Onko kyseessä vammainen henkilö?
 - Onko hänellä oikeus vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin?
 - Tarvitseeko henkilö apua tai tukea päivittäisissä toimissa?
- Asumisen tukea voivat saada
 - sekä jatkuvasti ja runsaasti että vähemmän, mutta välttämättä apua tarvitsevat henkilöt. (StVM 52/2022 vp)

Vammaisella henkilöllä on **oikeus saada** asumisen tukea, jos hän tarvitsee apua tai tukea voidakseen hoitaa päivittäiset toimensa.

(1 mom.)

Asumisen tuen tarkoitus

- Tarkoitus korostaa sellaisia ratkaisuja, jotka tukevat itsenäistä elämää.
- Turvattu hyvinvointi ja kehitys ja tuettava voimavaroja ja vahvuuksia.
- ”Vammaisen henkilön omien toiveiden ja tavoitteiden tulisi mahdollisimman pitkälle ohjata toimintaa.”
- ”Itsenäinen elämä voi tarkoittaa myös elämää, jossa henkilö toimii avustettuna tai tuettuna palveluiden avulla.”

HE 191/2022 s. 153

8.2.2024

Asumisen tuen tarkoitus on, että vammaisen henkilö voi asua mahdollisimman itsenäisesti silloinkin, kun hän tarvitsee apua tai tukea asumisessa. (2 mom.)

Asumisen tuen sisältö

- Päivittäiset toimet
 - Henkilökohtaiset toimet (esim. pukeutuminen, liikkuminen, kotityöt, lastenhoito, asiointi)
 - Asiointi kodin ulkopuolella ja kotona verkon välityksellä.
 - Tehdään joko päivittäin tai ainakin toistuvasti tietyin väliajoin.
 - Ovat osa tavanomaista elämää.
 - Pelkästään avun tarve viikko- tai suursiivouksessa, lumenluonnissa tai asunnon remontoinnissa eivät oikeuttaisi yksittäisinä toimina asumisen tukeen.
- Vuorovaikutus
- Osallisuus
- Itsehoitoa vastaavat toimenpiteet
 - Terveystuella perhdytys ja neuvonta. (HE 191/2022)

8.2.2024

Asumisen tuki sisältää tarvittavan avun ja tuen päivittäisissä toimissa, vuorovaikutuksessa ja osallisuudessa sekä niissä itsehoitoa vastaavissa toimenpiteissä, jotka liittyvät terveyden ylläpitoon ja pitkäaikaisen sairauden ohjeiden mukaiseen hoitoon. (3 mom.)

Palvelukokonaisuus

- Asumisen tuki voi muodostua useista vammaispalvelulain ja muiden lakien mukaisista palveluista.
- Tärkeintä on toimiva, yksilöllisten tarpeiden perusteella järjestetty, itsenäistä elämää tukeva kokonaisuus.
 - Kaikki kokonaisuuteen liittyvät palvelut ovat maksuttomia.
 - Koskee myös kotiin järjestettäviä terveydenhuollon palveluita.
- Asumisen tuki voi olla myös itsenäinen palvelu, johon kuuluu kaikki tarvittava apu ja tuki.

Asumisen tukeen on liitettävä tarvittaessa terveydenhuoltolain perusteella kotiin järjestettäviä terveydenhuollon palveluita taikka sosiaalihoitolain tai muiden lakien perusteella järjestettäviä palveluita siten, että ne muodostavat henkilön **yksilöllisten tarpeiden mukaisen palvelukokonaisuuden.** (3 mom.)

Asumisen tuen järjestäminen

- Asumisen tuki sisältää avun ja tuen, jota vammaisen henkilö tarvitsee, ei asuntoa.
 - Asunto voi olla omistus-, osaomistus-, asumisoikeus- tai vuokra-asunto.
 - Mahdollista yksittäiset asunnot, kimppakämpät, asuntoryhmät tai -verkostot.
- Tuen määrässä otettava huomioon yksilöllinen tarve.
- Valittava ensisijaisesti vammaisen henkilön toivoma toteuttamistapa. (YK:n vammaissopimus 19 artikla)
 - Huomioon kuitenkin myös asiakkaan etu.
- Itsemääräämisoikeuden, osallisuuden ja yksityisyyden toteuduttava.
 - Esim. palveluiden joustaminen asukkaan aikataulun mukaan.

Asumisen tuki voidaan järjestää yksittäiseen asuntoon tai ryhmämuotoisesti toteutettuun asumiseen. Asumisen tukea on järjestettävä vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukainen määrä **ensisijaisesti vammaisen henkilön toivomalla toteuttamistavalla.** Asumisen tuki on toteutettava siten, että vammaisen henkilön itsemääräämisoikeus, osallisuus ja yksityisyys toteutuvat. (4 mom.)

Päätös asumisen tuesta

- Päätökseen on kirjattava
 - tuen sisältö (Mihin apua tarvitaan?)
 - määrä
 - toteutustapa.
- Päätöksenteossa huomioitava asiakassuunnitelman kirjaukset.
 - Jos niistä poiketaan, se on perusteltava.
(shl 45 §)
- Varmistettava, että asumisen tuen tarkoitus toteutuu.

Tarvittavan asumisen tuen sisällöstä, määrästä ja toteutustavasta päätettäessä on otettava huomioon vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattu yksilöllinen tuen tarve ja toivomukset sekä **asumisen tuen merkitys vammaisen henkilön itsenäiselle elämälle**. Asumisen tuen sisältö, määrä ja toteuttamistapa on kirjattava päätökseen. (5 mom.)

19-21 §

Lapsen
asumisen
tuki

Lapsen asumisen tuen tarkoitus ja sisältö

- Tarkoituksena on turvata lapsen mahdollisuus asua kotona oman perheensä kanssa.
 - Vammaiselle lapselle ja hänen perheelleen on järjestettävä sellainen asumisen tuki, joka mahdollistaa lapselle hänen ikäänsä ja kehitysvaiheeseensa nähden tarpeellisen hoidon ja huolenpidon, osallisuuden sekä turvallisen kasvuympäristön.
 - Lapsen ja perheen tarvitsemia palveluita on järjestettävä tarvittaessa vuorokaudenajasta riippumatta.

Lapsen asumisen tuki kodin ulkopuolella

- Lapsen asumisen tuki voidaan järjestää vammaispalveluna kodin ulkopuolella vain, jos lapsen ei ole mahdollista asua kotona oman perheensä kanssa lapselle ja hänen perheelleen järjestetystä yksilöllisestä avusta ja tuesta huolimatta.
 - Lapsen asumisen tuki kodin ulkopuolella voidaan järjestää perhehoitona tai enintään seitsemän lapsen ryhmäkodissa.
 - Lapsen asuessa kodin ulkopuolella on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen kehityksen kannalta tärkeisiin jatkuviin ja turvallisiin ihmissuhteisiin.
 - Lapsella on oikeus pitää yhteyttä hänelle läheisiin henkilöihin.
 - Yhteydenpitoa on tuettava kaikin mahdollisin keinoin.

Pykäläsulkeiset päättyvät –
kiitos kärsivällisyydestä 😊